

רבי אברהם מאיר זצ"ל עם יבלח"ט הרה"ג חיים אביגדור פיליפ שליט"א

עם קרוב משפחתו, יבלח"ט הרה"ח ר' בצלאל דוידוביץ שליט"א

יושב על תלמודו. תמונה אופיינית בבית הכנסת טשורטקוב.

בשמחת נישואין. עומד: הרה"ג ר' אהרן כהן זצ"ל, בנו של אב"ד פאריז שליט"א

נראים לעין. ואילו הפירוש בא להאיר רק את אותם מקומות שעלולים להיכשל בהבנתם. הוא נוגע רק היכן שהוא מסוגל לפזר ערפילים ולחשוף את ההבנה הנכונה.

"בכשרונו הוכיח הרא"מ גלנצר שמצד אחד יש והבנת משמעותה המדויקת של מלה אחת בודדה בצרפתית חוסכת הסבר ארוך ומסורבל בלשון הקודש, ואז השתמש רש"י בלע"ז. מצד שני, ישנם פסוקים שדווקא הצרפתיים החושבים ומדברים בצרפתית עלולים להיכשל בהבנתם, וב־מקומות אלו נאלץ רש"י להאריך בפירוש, שלטעמנו נראה אולי כמיותר אך לצרפתים הוא חיוני במיוחד".

הבנתו המדהימה בלעזי רש"י פרסמה את שמו בכל העולם כולו. למרות שכל חייו חי בהצנע ובענווה, וגם כאשר היה מפרסם מאמרים בגליונות תורניים ידועים, לא הרשה להוסיף אל שמו תואר של הרב או הר"ר, מכל מקום תורתו הכריזה עליו בחוצות. כאשר עורכי חומשי אר־טסקרול וש"ס שוטנשטיין התקשו בהבנת מקומות הקשים ברש"י הק' פנו ליהודי הפשוט היושב בביהמ"ד מוריה ברח' טערליסט באנטוורפן, והוא האיר את נבכייהם בבהירות מקיפה ועמוקה.

"אבל לא רק חכמי התורה ועורכי התלמוד נעזרו בחכמתו של הרב גלנצער" – אומר רבי ירמיה כהן – "גם אומות העולם, עורכי המילון הצ'רפתי הרשמי 'לרוס' פנו אליו פעמים רבות שיסביר ויתרגם מילים קשות

בבית הכנסת בעלזא, עם העסקן יענקי קעניג מאנטוורפן

של השפה הצרפתית העתיקה, כי ידעו שהוא בקי בתרגומי הרש"י הק".

קשיי התרגומים

בני משפחת הגר"י וייס שליט"א, אב"ד נוה אחיעזר, אשר קרובים הם אל המנוח הדגול מפנים אותנו להקדמה של ספרו ”מעייני אגם”, שם ביאר בחכמה הרה"ג ר' חנוך טוביאס שליט"א רב ביהמ"ד ׳דרכי שמואל׳ ב"ב את דרכו של הרב גלנצר, ואת הכאב אשר נשא כאשר ראה שמבארים בעקמומיות את דבריו הקדושים של רש"י.

״כבר קבע המתרגם הנודע רבי שמואל אבן תיבון, כי על שלושה דב־רים המתרגם עומד. על שליטה מוחלטת בשפה ממנה מתרגם, על שליטה מוחלטת בשפה אליה מתרגם, ועל הבנה ברורה בענין אותו מתרגם. ובש־לושה אלו לקו רבים מן החכמים שעמלו בפיענוח לעזי רש"י.

״הוסף את העובדה שרבותינו הראשונים הקפידו – כך נראה – לכתוב את ספריהם רק באותיות עבריות, וגם כשהשתמשו בשפה זרה, כתבוה באל"ף ב"ת אשורית, וכך כתב רש"י את לעזיו, לא באותיות צרפתיות, אלא מילים צרפתיות באותיות עבריות. כך גם הרמב"ם שכתב את כל ספ־ריו פרט ל׳יד החזקה׳ בערבית. משפטים וניבים ערביים באותיות עבריות. עובדה שתרגמה לא מעט לכלבול בלעזי רש״י, להגהות ותיקונים מדעת, ולשיבושים שלא מדעת״.

וכאן מצטט העורך את טענותיו של הרב גלנצר זצ"ל. ״אחד הידועים שעסק בתחום זה, הוא ה׳מתרגם׳ הנדפס בש"ס וילנא. והנה מלבד מה שיצאו הדברים מאישיות מאד מפוקפקת, אדם שהיה מקורב לחוגי ההש־כלה, ששימש כאחד המגיהים בדפוס ראם הוילנאי, וכך דחק עצמו אל ספרי היסוד שלנו, על השלחן ערוך כתב את ה׳מילואים׳ לתרץ את השגות הש"ך על בעל הלבוש בעילוס שם. על הש"ס כתב את ה׳מתרגם׳ לתרגם את לעזי רש"י, וניאות לחשוף באחרית דבר את שמו הפרטי, מרדכי בן שלמה. על המדרש רבה ערך את ה׳פה תואר׳, ליקוט מתוך הפירוש ׳פה תואר׳ לרבי שמואל יפה אשכנזי, ושם סוף סוף הסיר את הלוט מעל פניו, מרדכי פלועיאן. שם ידוע, לאו דוקא לטובה. (ראה ׳קריינא דאגרתא׳ למרן הסטייפלר זצ"ל, מכתב ר"ע).

״מלבד זאת, אף אם לא נבדוק בציציותיו של ה׳מתרגם׳, ונגרוס שיש לקבל האמת ממני שאמרה. האמת היא שלא אמר כלום. על כל מילה בלתי מובנת ברש"י, תרם ה׳מתרגם׳ מאוצר מיליו מילה נוספת, לא לגמרי נהירה בבחינת טובים השנים מן האחד״.

איש סוד

הרה"ג רבי יחיאל יהושע רבינוביץ שליט"א, אב"ד שפיקוב באנטוור־פן, אשר היה לומד עמו בחברותא ושומע מאמרותיו השנונות והחריפות מתבטא על הרב גלנצר: ״הוא היה איש סוד. מצד אחד היה עדין הנפש, נחבא אל הכלים, ואינו מעורב עם הבריות, אך מצד שני היה איש שהכל בו. לא רצה להתארח אצל מכריז, ולמרות שהיה חי לבד, ורבים אשר ביקשו שיעלה אליהם לסעוד את סעודות השבת וחג, לא רצה בשום אופן ליהנות משולחן אחרים. כשכבר הצלחתי לשכנעו שיסב אצלי בליל הסדר או בליל סוכות, התנה עמי בתנאי שישלם על האוכל שאכל״.

הספדים טרם צאת מסע ההליה בירושלים

״הרב גלאנצער חי בעמקות״ – ממשיך הגר"י רבינוביץ – ״כל מה שאירע בעולמו למד בעמקות וחרט בליבו כתורת חיים. זכורני כאשר נסתלק בצעירותו הרה"ג רבי אהרן כהן זצ"ל אב"ד מוריה – טערליסט אשר היה מקורב מאוד אליו, והיה ממתפללי בית מדרשו, עלתה השאלה מי ימלא מקומו בבית המדרש. היו מספר מועמדים, ביניהם היה חתנו של הרב כהן, מי שאכן התמנה למלא מקומו, ה"ה האברך הרה"ג ר' ישראל זילביגער שליט"א.

״באותם הימים אמר לי כמה פעמים הרב גלנצר שלדעתו צריכים למ־נות את הרב זילביגער, וזאת למה, כי כשהיה בחור אחר הבר מצוה נסע ללמוד בישיבה בנאג'פאלו בהונגריה. באחד הימים נסתלק רבה של העיר והשאיר אחריו יתומים צעירים. ההלוויה היתה אמורה להתקיים בשעות הבוקר, אך לפתע הגיעה ידיעה שנאב"ד סאטמאר זצ"ל מתכוון להגיע להלוויה. בעקבות כך דחו את מועד ההלוויה ובינתיים אמרו תלמידי הישיבה פרקי תהליים ליד מיטת המנוח.

״כשהגיע גאב"ד סאטמאר מיד שאל מי הולך למלאות את מקומו ברבנות? וענו שלבקשת הראש הקהל ידונו על זה אחר השבעה. כינס מיד גאב"ד סאטמאר אסיפה עם ראש הקהל וגבאי העיירה ושאל מדוע לא ימנו את בנו של הרב? ענה ראש הקהל שהוא צעיר מדי, ויש עוד מועמדים במחוץ שמתאימים יותר לתפקיד. גאב"ד סאטמאר לא הסכים לשמוע על כך וביקש מכל הנוכחים שייצאו והוא נשאר לבד עם ראש הקהל לשכנעו שינהג כפסק השו"ע שהבן יורש, וכאשר ראה שראש הקהל עומד במריו ולא מסכים, יצא מהחדר כשמפטיר לעומתו, ״אני אעשה כפי פסק השו"ע ואתה תלך בדרךך״. הראש הקהל נפגע ועזב את ביהמ"ד. ולעיני כל הקהל הכתיר את הבן ואמר, ״אני עושה כפסק השו"ע״.

״כל זה עשה לעיני הבחורים הצעירים שעמדו בהלוויה. אמר הרב גלנצר: ״למה עשה הכל בפומבי? אלא כדי להחזיר בליבנו שבן יורש, ועל כן סבוריו שגם כאן לא צריך להביא רב חדש, אלא ממשפחת הרב המנוח ימלאו את מקומו״.

״צניעותו הסתירה פנימיותו״ – אומר אב"ד שפיקוב. ״מעולם לא הביע דעה ומעולם לא דיבר בפני אנשים. אבל כאשר הגיע לחשש של פגיעה בכבוד התורה אור עוז ותעצומות ולא יכול היה להתאפק ולהחריש. לפני שנים רבות ארגנו כאן באנטוורפן כנס לזכרו של הרב עמיאל אשר היה רבה הראשי כאן לפני עלותו לארץ ישראל. הרב עמיאל היה תלמיד חכם גדול ומקובל, ואורח הכבוד באותו כינוס היה מר זבולון המר ז"ל מי ששימש כשר הדתות בימים ההם.

״הרב גלנצר ישב בין הקהל והאזין להרצאות. וכששמע משפט של מר המר אשר בתחילת ההרצאה אמר ׳הרב עמיאל היה אורתודוקסי רפור׳י, קם הרב גלנצר ממקומו, ושלא כהרגלו אמר: ׳אצלנו היו אומרים, כדי לבדוק חבית לא צריך לשפוך את כל תכולתה, מספיק טעימה אחת יודעים שהיין מקולקל. הבנו אותך מר המר, אין צורך להמשיך לשפות את התכולה החוצה, והתיישב במקומו״.

״מעשה זה ממש נדיר אצלו״, מסביר הרב רבינוביץ, ״אבל מוכיח על חיייו האמתיים של הרב גלנצר. למרות שהיה עילוי וחכם ממולח. ידעו עצום ומבין דבר מתוך דבר, אבל היה בעל אמונת חכמים בתמימות מוש־למות. היה מתנהג אל צדיקים כמו יונגער חסיד. כל חייו סיפר בערגה על ה׳נעילה׳ אשר זכה להיות צמוד אל מרן קוה״ק מבעלזא זי"ע, אחרי שנלחם על המקום לעמוד מול המהר"א, והיה אומר: ״כל חיי מרטט גופי כאשר אני נזכר באותה נעילה״״.

״ובמקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו״, אומרים מכריו הרבים מאנטוורפן, הרב גלנצער תמיד היה צועד בצדי הדרכים כאדם קטן ופשוט. כאשר היו פונים אליו בלשון כבוד ״הער גלנצר״, היה מגיב בחיוך, גלנצר הערט נישט, גלנצר רעדט נאר, (גלנצר לא שומע, גל־נצר תמיד מדבר). או כאשר היה מדברים אליו בלשון כבוד ״איהר׳ (אתם), היה מסתובב ושואל בחיוך ״מי עוד פה?״...

עוד רבות אשר יסופר עליו ועל חכמת תורתו, ומאחר והמנוח לא השאיר אחריו וש"ק, מצוה גדולה להתפלל וללמוד משניות ולתת צדקה לעילוי נשמת רבי אברהם מאיר ב"ר יצחק הכהן זצ"ל.

יום שלישי, י"ז בתמוז תשע"ז | המנשר קהילות | 19